

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

MART 2014

Sayı 11

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

IMF'in G-20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Governörleri toplantısına sunulmak üzere hazırladığı "Küresel Beklentiler ve Politika Zorlukları" raporunda küresel büyümenin özellikle gelişmiş ülkeler kaynaklı hız kazanmaya devam ettiği ifade edilmiştir. Buna karşın, sermaye akımları, yüksek faiz oranları ve gelişmekte olan ülkelerin ulusal paralarında görülen değer kayıpları ve finansal koşullardaki kısıtların küresel kırılmalıkları artırdığı ve yatırımların azalmasına neden olarak büyüme üzerinde aşağı yönlü riskler oluşturduğuna dikkat çekilmiştir. Özellikle Brezilya, Endonezya, Türkiye ve Güney Afrika gibi yüksek enflasyon ve cari işlemler açığına sahip ülkeler en fazla etkilenenler arasında yer almıştır.

Yükselen ekonomiler söz konusu türbülansı atlatmak için döviz kuru esnekliğinin yanı sıra güvenilir makroekonomik politikalara da ihtiyaç duymaktadır. Avro Bölgesindeki deflasyon riski de diğer bir olumsuz faktör olarak öne çıkmaktadır.

Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS), küresel borç oranının geçen yıl 100 trilyon doları aştığını açıklamıştır. 2007 yılında toplam küresel borç 70 trilyon dolar seviyesinde olduğunu kaydeden BIS, 2013 yılında küresel kamu borçlanmasının 43 dolara ulaştığını, bu noktadan hareketle kriz öncesi seviye ile karşılaştırıldığında artışın %80 seviyesini bulduğunu belirtmiştir.

Gelişmiş ülkelerde 2014 yılı birinci çeyrek büyümesine ilişkin öncü göstergeler yükselme eğilimindedir. ABD, Japonya, Avro Bölgesi ve İngiltere'de pozitif beklentiler hakimdir. 2013 yılı dördüncü çeyrekte %2 oranında büyüyen G-7 ülkelerinin 2014 yılı birinci çeyreğinde %2,2 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. ABD'nin %1,7; Japonya'nın %4,8; Almanya'nın %3,7; Fransa'nın %0,7; İngiltere'nin %3,3 ve Kanada'nın %0,5 oranında büyümesi beklenmektedir. Buna karşın, Çin hariç yükselen ekonomilerde dönemsel bir yavaşlama beklenmektedir.

11 Mart 2014 tarihinde küresel görünüme ilişkin ara değerlendirme raporunu yayınlayan OECD, pek çok gelişmiş ülkede uyumlu para politikası uygulamaları ve mali engellerin azalması sayesinde büyümenin güçlendiğini belirtmiştir. Diğer gelişmiş ülkelere kıyasla görece daha fazla ekonomik toparlanma sürdüren ABD'nin, parasal teşviklerini azaltmasıyla yükselen ekonomilerde kırılmalıklar yarattığı ve bu nedenle parasal genişlemeden çıkış politikasını daha ihtiyatlı bir şekilde sürdürmesinin önemine değinilmiştir. Buna karşın, Japonya ve Avro Bölgesinde ise henüz yeterli bir toparlanma sağlanamadığı ve bu nedenle parasal teşviklerin devam etmesinin hatta artmasının yararlı olacağına vurgu yapılmıştır.

Ortalama ham petrol fiyatları, Şubat ayında %2,4 oranında yükselerek, varil başına ortalama 104,8 dolar olarak gerçekleşmiştir.

ABD

ABD'de Ocak ayında %3,2 olarak açıklanan 2013 yılı dördüncü çeyrek büyüme tahmini, aşağı yönlü revize edilerek %2,4 oranına düşürülmüştür. Olumsuz hava koşullarının etkisiyle 2014 yılı birinci çeyreğinde de büyümenin nispeten düşük olacağı, ikinci çeyrekte ise büyümenin tekrar yüksek seviyede gerçekleşeceği beklenmektedir. Birinci çeyrek tahminini %1,7 olarak açıklayan OECD, bu olumsuzlukların giderilmesiyle ikinci çeyrekte büyümenin tekrar %3,1'e yükseleceğini beklemektedir.

ABD Merkez Bankası (FED), 2013 yılı Aralık ayında yapmış olduğu tahminleri revize etmiştir. FED revizyon sonrası, Aralık ayına göre yıllık GSYH artışındaki tahminin üst sınırını 2014 yılı için %3,0 seviyesine indirirken, 2015 ve 2016 yılları için büyüme oranlarını %3,2 ve %3,0 seviyesinde tahminlemiştir.

FED, 18-19 Mart tarihlerinde gerçekleştirilen Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısında aldığı karar ile aylık 65 milyar dolarlık tahvil alım miktarını 10 milyar dolar olarak azaltarak, 55 milyar dolar seviyesine indirmiştir. FED faiz oranlarında herhangi bir değişikliğe gitmemiştir. Toplantıda mevcut %6,7 seviyesinde olan işsizlik oranının %6,5 hedefinin üzerinde kaldığı ve uzun vadeli enflasyon oranının da %2 seviyesini geçmediği sürece, hedef faiz oranlarının değiştirilmeyeceğini duyurmuştur.

Ayrıca, ABD'de Senato, 27 Şubat tarihinde süresi dolan Hazine'ye borçlanma yetkisini Mart 2015'e kadar uzatmayı öngören yasayı onaylamıştır.

FED, işsizlik oranlarına yönelik tahminlerini 2014 yılı için %6,6'dan %6,3 seviyesine çekerken; 2015 ve 2016 yılları için ise sırasıyla %5,9 ve %5,6 seviyelerini tahminlemiştir.

Markit tarafından yayınlanan İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayındaki 53,7 seviyesinden 57,1 seviyesine yükselmiştir. Olumsuz hava koşullarının Ocak ayında sanayi üretiminde azalmalara neden olmasına rağmen, bu etkinin yerini olumlu bir seyre bırakmaya başladığı görülmektedir. Tüketici güveninde ise tersi bir durum yaşanmış, Ocak ayında 79,4 olan endeks değeri 78,1 seviyesine gerilemiştir.

EURO BÖLGESİ - AB

Euro Bölgesi 2013 yılının son çeyreğinde %0,3 oranında büyümüştür. Ancak ülkeler arasındaki ekonomik performans farklılaşması devam etmektedir. Yılın son çeyreğinde Almanya, Portekiz ve Fransa beklentilerin üzerinde sırasıyla %1,4, %1,6 ve %0,8 oranında büyürken; İtalya ve Yunanistan ise sırasıyla %0,8 ve %2,6 oranında daralmıştır.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) Para Kurulu Mart ayındaki toplantısında politika faizini %0,25'te sabit tutmuştur. ECB tarafından 6 Mart 2014 tarihinde gerçekleştirilen Para Kurulu toplantısı sonrası yapılan açıklamada, Ocak ayındaki %0,8 oranında ılımlı bir seviyede gerçekleşen enflasyon oranının, Şubat ayında da aynı seviyede gerçekleşmesi beklentisi göz önünde bulundurulduğunda ekonomik aktiviteyi destekleme yönünde parasal genişlemeci politikalara devam edileceği ve yurtiçi talebin destekleneceği belirtilmiştir.

OECD Ara Değerlendirme Raporu'na göre, 2014 yılının birinci çeyreğinde Almanya'nın %3,7 oranında büyümesi beklenirken, Fransa'nın %1 civarında, İtalya'nın ise %1'in altında büyümesi beklenmektedir.

İşsizlik oranı, bölge genelinde yüksek seyrini devam ettirmektedir. Eurostat tarafından açıklanan işsizlik verilerine göre Aralık ayında %12 seviyesinde gerçekleşen işsizlik oranı 2014 yılının ilk iki ayında da aynı seviyeyi korumuştur. Yılın ikinci ayında genç işsizlik oranında ise tedrici bir iyileşme yaşanmış, Ocak ayındaki %23,8 seviyesinden %23,4 seviyesine gerilemiştir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı %28'le Yunanistan'da, en düşük işsizlik oranı ise %4,9'le Avusturya'dadır. İşsizlik konusu bölge için çözülmesi gereken yapısal bir sorun olarak varlığını korumaya devam etmektedir.

Moody's, İspanya'nın kredi notunu "Baa3"ten "Baa2"ye yükseltmiş, görünümünü ise pozitif olarak teyit etmiştir.

Markit tarafından yayınlanan Euro Bölgesi İmalat Sanayi PMI verisi, Ocak ayındaki 54,0 seviyesinden 53,2 seviyesine gerilemiştir. Hollanda ve İrlanda son 2 ayın en yüksek değerine ulaşırken, İtalya 3 ayın en düşük seviyesine gerilemiş durumdadır. En çarpıcı artış ise 46 ayın en yüksek değerine ulaşan İspanya'nın PMI verilerinin, ekonomik toparlanmayı desteklediği görülmektedir.

İngiltere	56,9
Hollanda	55,2
Almanya	54,8
Avusturya	53,0
İrlanda	52,9
İspanya	52,5
İtalya	52,3
Yunanistan	51,3
Fransa	49,7

JAPONYA

Japonya Merkez Bankası (BOJ), para politikasını değiştirmeyerek parasal tabanını yıllık 60-70 trilyon yen artırma yönündeki politikasını devam ettireceğini açıklamıştır. Buna ek olarak Merkez Bankası finansal kredi koşullarında iyileşme sağlayan kararlar da almıştır.

Japonya, 2013 yılı dördüncü çeyrek büyüme beklentisini aşağı yönlü revize ederek, %1'den %0,7'ye indirmiştir. OECD'nin 2014 yılına ilişkin tahminleri ise ilk çeyrek için %4,8 seviyesinde iken, satış vergilerinin Nisan başında arttırılacak olması sebebiyle ikinci çeyrek beklentisini %2,9 seviyesinde tutmuştur.

Ocak ayında 56,6 ile 8 yılın en yüksek İmalat PMI seviyesine ulaşmış olan Japon Ekonomisi, Şubat ayında 55,5 seviyesine gerilemiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

5 Mart 2014 tarihinde yapılan 12. Ulusal Genel Kongrede **Çin'in** 2014 yılına yönelik büyüme hedefinin %7,5 ile geçen yılın aynı seviyesinde tutulması kararlaştırılmıştır. Ayrıca kongrede genel olarak ekonomik dönüşüme imkan verecek reformların hızlandırılacağı, hava kirliliği ile mücadelede devam edileceği ve ülkede devam eden borç risklerinin azaltılacağı belirtilmiştir.

Şubat ayında temel ekonomik göstergelerdeki yavaşlama devam etmiştir. Resmi imalat endeksi olan PMI verisi Şubat ayında 50,5'den 50,2'ye gerileyerek 50 olan eşik değer üzerinde seyretmesine karşın son 8 ayın en düşük seviyesine gerilemiştir. İmalat endeksindeki gerilemeye karşın, hizmetler PMI endeksi 53,4'den 55 seviyesine yükselmiştir.

HSBC tarafından hazırlanan, Gelişmekte Olan Ülkeler İmalat Sanayi PMI verilerine göre, Çin PMI Endeksi, Ocak ayında 49,5 seviyesinde iken, 48,3'lük öncü PMI seviyesini de aşarak, Şubat ayında 48,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İhracatta ise Şubat ayında önemli oranda düşüş görülmüştür. İhracat Şubat ayında %18,1 gerileyerek 114 milyar dolar, ithalat %10,1 oranında azalarak 137 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret dengesinde gerçekleşen 22,9 milyar dolarlık açıkla 2009 yılından bu yana en kötü dış ticaret açığı gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatları endeksi, Şubat ayında %2 seviyesine gerileyerek 2013 yılından bu yana en düşük seviyede gerçekleşmiştir.

Çin'de ve Malezya'da sanayi üretiminde gerileme görüldü. Çin'de Ocak-Şubat döneminde sanayi üretimi Aralık ayına göre 0,1 puan gerileyerek %8,6 olarak gerçekleşti. Malezya'da ise Ocak ayında sanayi üretimi, bir önceki ay aldığı %4,8 değerinden %3,7'ye düştü.

Yükselen ekonomilerdeki finansal dalgalanmalardan Çin görece daha az etkilenmektedir. Cari fazlası, yüksek döviz rezervleri, sermaye kontrolü ve düşük enflasyon oranları Çin'in finansal piyasalardaki yayılma etkisinden korunmasını sağlamıştır. Dolayısıyla Çin, yükselen ekonomiler arasında politika faiz oranında değişikliğe gitmeyen ülkelerden biri olmuştur. Buna karşın Çin, yüksek seviyedeki gölge bankacılık sorunu başta olmak üzere, kendi iç piyasasından kaynaklanan sorunlarla karşı karşıyadır. Bu durum büyüme dinamikleri önünde engel teşkil etmektedir.

Hindistan'ın cari açığı altın ithalatının azalmasıyla 4 yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. Hindistan Ekim-Aralık döneminde 4,2 milyar dolar cari açık vermiş, böylelikle cari açık, GSYH'nin %4,6'sını oluşturmuştur. Ekim-Aralık döneminde cari açıkta, 2010'dan bu yana en düşük seviye kaydedilmiştir.

Asya'daki en yüksek enflasyon düzeyiyle karşı karşıya olan Hindistan; Merkez Bankası'nın faiz artırımlarının ardından tüketici fiyatlarının artış hızı Şubat ayında yavaşlamıştır. İstatistik Bakanlığı'nın verilerine göre TÜFE yıllık bazda %8,79 seviyesine inerek Aralık'taki %9,87 seviyesine göre yavaşlamıştır. ABD'nin parasal genişleme programını azaltmasının ardından geçtiğimiz ay Brezilya, Türkiye ve Güney Afrika gibi gelişen ülkelerle birlikte faiz artışına giden Hindistan'da, enflasyonla mücadelede, enflasyon %8'e gerileyinceye kadar devam edilecektir.

HSBC tarafından hazırlanan Hindistan PMI verileri, Ocak ayındaki 51,4 seviyesini aşarak, Şubat ayında 52,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Brezilya Merkez Bankası, 26 Şubat 2014 tarihinde politika faizinde değişikliğe gitmiştir. Politika faizi 25 baz puan artırılarak %10,50'den %10,75 seviyesine yükseltilmiştir.

Brezilya'da 2013 yılının son çeyreğinde büyüme hızı kazanmıştır. 2013 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,5 oranındaki daralmanın ardından, sanayi üretimindeki yavaşlamaya rağmen, kamu yatırımlarının etkisiyle son çeyrekte GSYH önceki çeyreğe göre %0,7 ve yıllık bazda %2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

HSBC tarafından yayınlanan İmalat Sanayi PMI Endeksi, Ocak ayında kaydettiği 50,8 seviyesinden 50,4 seviyesine gerilemiştir.

Kredi derecelendirme kuruluşu Standard and Poors, ABD ile AB'nin **Rusya**'ya yaptırım uygulamasının, ülke ekonomisini olumsuz etkilemesi ihtimaline karşılık, Rusya'nın kredi notu görünümünü durağandan negatife çevirmiştir. S&P, Rusya'nın BBB olan yabancı para cinsinden kredi notunu ve BBB+ olan yerel para cinsinden olan kredi notunu teyit etmiştir. Fitch tarafından yapılan açıklamada Rusya'nın kredi profilinin sağlam olduğunu ve bugüne kadar gerçekleşen olayların ülkenin BBB notunu etkilemeyeceği, ancak ekonominin üzerindeki riskin arttığı belirtilmiştir.

Mart ayının başlarında Rusya'nın fiili olarak Kırım'a girme kararından sonra Ukrayna ile krizin büyümesi Rusya'nın uzun dönem doğrudan yabancı sermaye girişlerini ve büyüme potansiyelini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, Rusya'nın Avrupa Birliği'ne olan enerji ihracatının zarar görmesi, orta vadede büyümenin ve cari dengenin giderek bozulmasına yol açabilecektir.

HSBC İmalat Sanayi PMI Endeksi, 50,0 eşik değerinin altına inerek, Şubat ayında 48,5 seviyesine gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE

Şubat ayında, arka arkaya yedinci ayda da 50,0 eşik değeri üzerinde seyreden HSBC İmalat Sanayi PMI Endeksi, bir önceki aya göre 0,7 puan yükselerek, 53,4 seviyesine ulaşmıştır.

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE	
Şubat	2013	2014	2013	2014
Yıllık	7,03	7,89	1,84	12,40
Yıllık Ort.	8,33	7,60	4,72	6,11
Aylık	0,30	0,43	-0,13	1,38

2014 yılı Şubat ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE’de %7,89, Yİ-ÜFE’de %12,40 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE’de %0,43 oranında, Yİ-ÜFE’de ise %1,38 oranında artış yaşanmıştır.

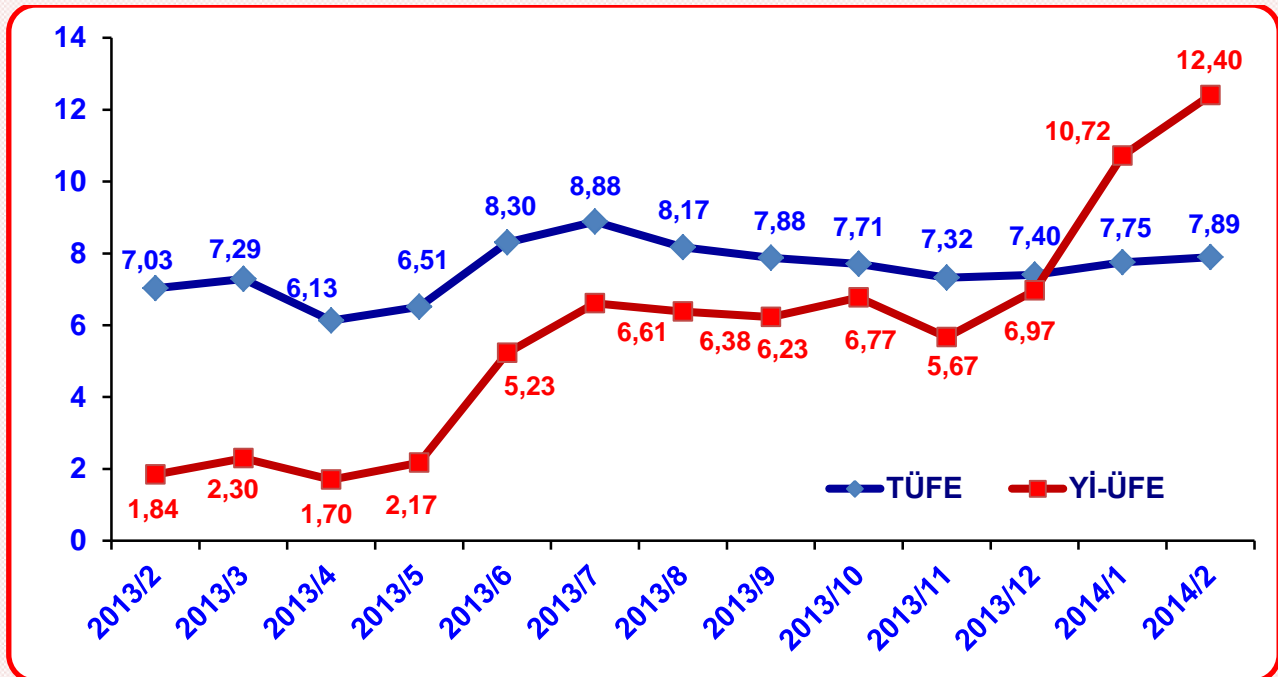
Yıllık en yüksek artış TÜFE’de %12,68 ile ulaştırma grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE’de bir önceki yılın aynı ayına göre; lokanta ve oteller (%11,72), gıda ve alkolsüz içecekler (%10,05), eğitim (%9,87), eğlence ve kültür (%7,60) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir’de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %8,61 ve on iki aylık ortalamalara göre %7,54 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin üç sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %1,29, imalat sanayi sektöründe %1,86 ve su sektöründe %1,66 oranında artış gerçekleşmiştir.

Sanayinin alt sektörleri bazında Yİ-ÜFE değerlendirildiğinde; en yüksek aylık artış %3,72 ile diğer mamul eşyalarda gerçekleşirken, onu %3,08 ile kok ve rafine petrol ürünleri ve %2,93 ile motorlu kara taşıtları izlemiştir. Ayrıca, %2,97 ile elektrik, gaz üretim ve dağıtımı ve %0,64 ile tütün ürünleri azalış gösteren alt sektörlerdir.

Yıllık Değişim Oranları (%)

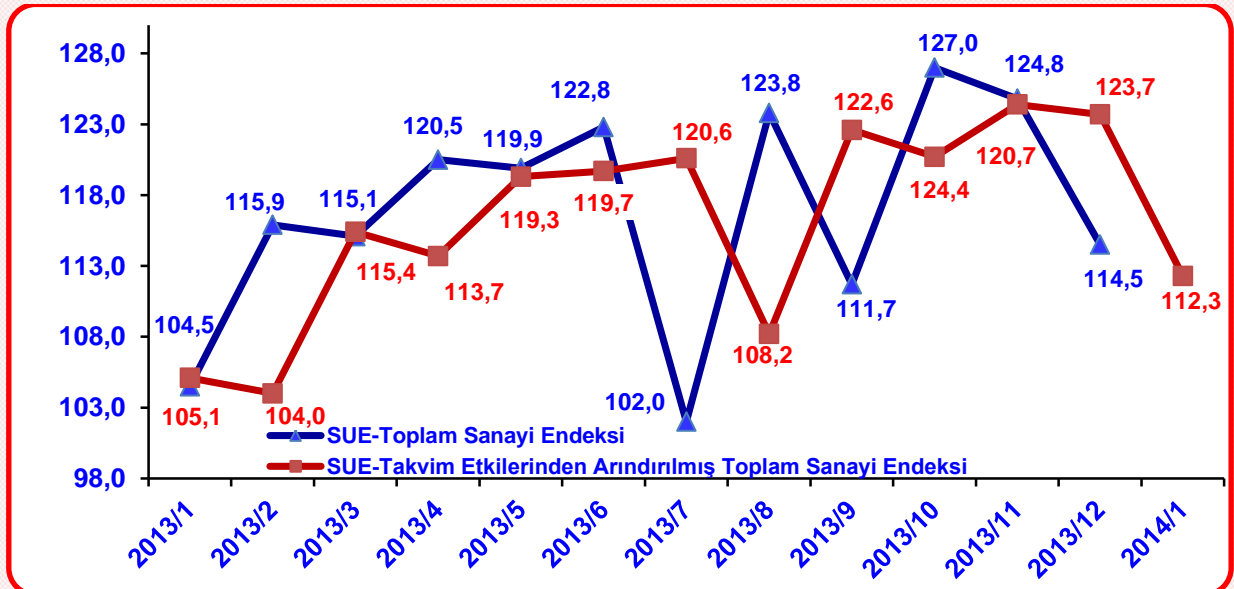
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

OCAK 2014 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	114,5	7,2	112,3	7,3	120,7	1,1
Madencilik ve Taşocakçılığı	103,3	9,2	102,3	9,4	113,6	3,9
İmalat Sanayi	114,2	7,6	111,7	7,8	122,1	1,3
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	122	3,5	121,1	3,5	115,1	-1,9

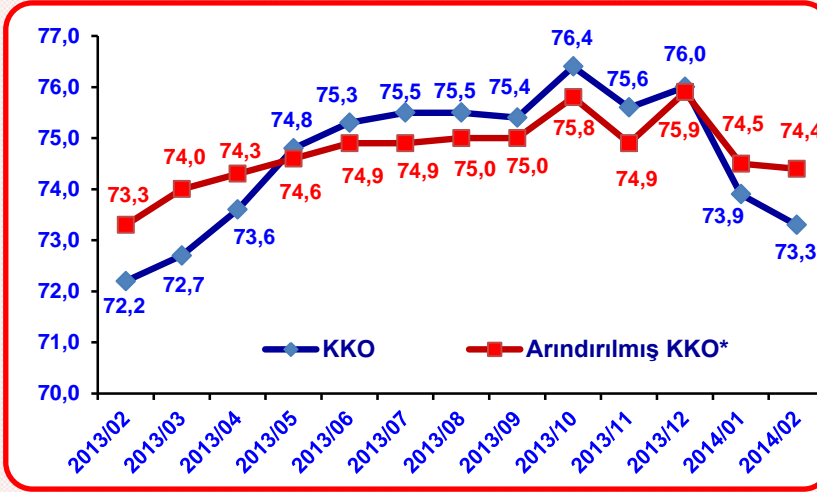
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2014 yılı Ocak ayında %7,2, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks ise, bir önceki aya göre %1,1 oranında artmıştır.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'ni sektörel bazda değerlendirecek olursak; madencilik ve taşocakçılığı sektörü yıllık endeksi %9,4 oranında, imalat sanayi sektörü endeksi %7,8 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi de %3,5 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2014 yılı Ocak ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %3,4 ile ara malı imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2014 yılı Ocak ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %11,6 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %7,8 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı ve %7,1 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı izlemiştir. En yüksek azalış ise, %26,5 ile tütün ürünleri imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %8,0 ile diğer imalatlar ve %7,7 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2014 yılı Şubat ayında Kapasite Kullanım Oranı, %73,3 olarak gerçekleşmiştir.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %86,7, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %80,7, tekstil ürünlerinin imalatı, %79,7 ve makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı %77,9 ile 2014 yılı Şubat ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

Aralık	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kurumsal olmayan nüfus (000)	74.026	74.867	50.603	51.084	23.423	23.783
15 yaş ve üstü nüfus (000)	55.162	56.012	37.856	38.328	17.306	17.685
İşgücü (000)	27.556	28.071	18.463	18.913	9.093	9.158
İstihdam (000)	24.766	25.262	16.291	16.743	8.475	8.519
İşsiz (000)	2.790	2.809	2.172	2.170	619	638
İşgücüne katılma oranı (%)	50,0	50,1	48,8	49,3	52,5	51,8
İstihdam oranı (%)	44,9	45,1	43,0	43,7	49,0	48,2
İşsizlik oranı (%)	10,1	10,0	11,8	11,5	6,8	7,0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,4	12,1	12,0	11,8	14,1	13,7
Genç nüfusta işsizlik oranı ⁽¹⁾ (%)	19,8	18,7	22,0	20,5	15,6	14,9
İşgücüne dahil olmayanlar (000)	27.605	27.941	19.393	19.415	8.212	8.527

Türkiye genelinde 2013 yılı Aralık ayı işsizlik oranı, bir önceki yılın aynı ayına göre, 0,1 puan azalış ile %10 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,1 olarak kaydedilmiş, işsiz sayısı 19 bin kişi artarak, 2 milyon 809 bin kişiye yükselmiştir.

Genç nüfusta işsizlik oranı %18,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2013 yılı Aralık ayında istihdam edilenlerin %21,8'i tarım, %19,6'sı sanayi, %6,9'u inşaat ve %51,6'sı hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmetler sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 0,8 puan, inşaat sektörünün payı 0,2 puan artarken, tarım sektörünün payının 1,2 puan azaldığı, sanayi sektörünün istihdam edilenler içindeki payının ise, değişim göstermediği görülmektedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Aylar	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
2012 Aralık	4.856	5.686	1.647	12.577	24.766
2013 Aralık	4.956	5.507	1.753	13.047	25.262

Kaynak: TÜİK

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Ocak		12 Aylık Kümülatif 2014
	2013	2014	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-5.809	-4.877	-64.008
SERMAYE-FİNANS HESABI	5.800	2.660	58.449
Doğrudan Yatırımlar (net)	603	917	10.072
Portföy Yatırımlar (net)	1.375	72	22.406
Diğer Yatırımlar (net)	7.539	-4.113	26.473
Rezerv Varlıklar (net)	-3.703	5.800	-408
Net Hata ve Noksan	9	2.217	5.559

Kaynak: TCMB

2014 yılının Ocak ayında, cari işlemler açığı, 4,8 milyar dolar olarak piyasa beklentilerinin altında gerçekleşmiştir. Cari açık üzerinde etkili olan parasal olmayan altın dış ticaret hacmi gerilemiş, ihracatı 212 milyon dolar ve ithalatı 387 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Net Turizm gelirleri, bir önceki yılın aynı ayına göre, 2014 yılının Ocak ayında %7,8 artarak 966 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler dengesinin önemli bir kalemi olan net turizm gelirleri kümülatif olarak da 23,3 milyar dolar seviyesindedir.

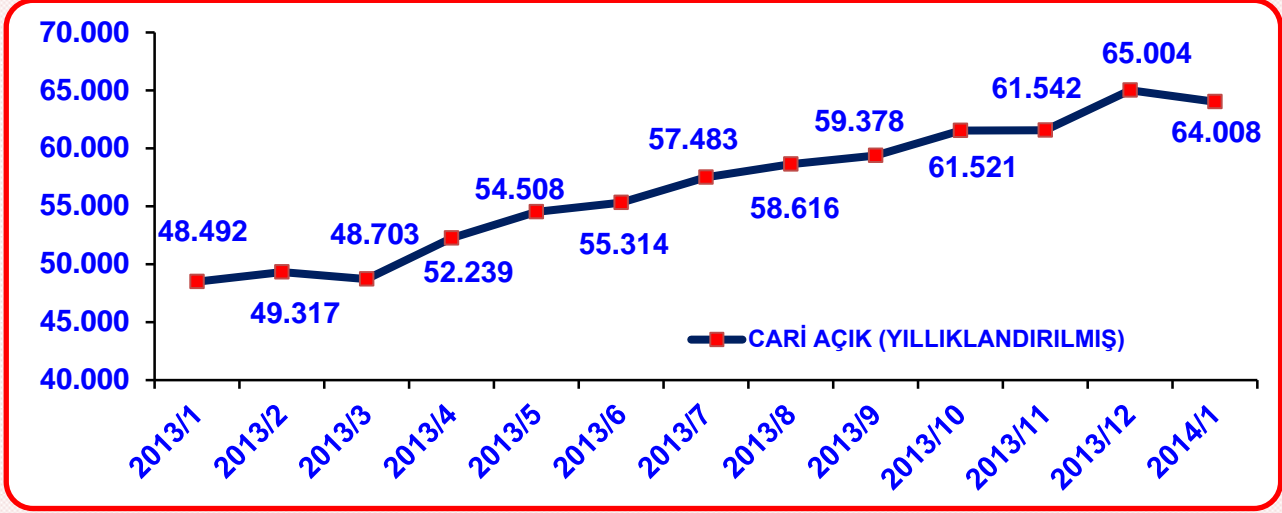
2014 yılı Ocak ayında küresel piyasalarda artarak devam eden belirsizlikler ile Türkiye'nin politik risk algısındaki olumsuz etkilerle, portföy yatırımlarında düşüş gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak ayında portföy yatırımları 72 milyon dolar olarak çok düşük seviyede kaydedilmiştir.

Sermaye ve Finansman hesaplarından net doğrudan yatırımlar artış eğilimini sürdürmüş ve 2014 yılı Ocak ayında geçen yıla oranla %52,1 oranında artış göstererek 917 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Ayrıca, doğrudan yatırımları 12 aylık kümülatif olarak 2014 yılı Ocak ayında geçen yıla oranla %13,9 artarak 10,1 milyar dolar kaydedilmiştir.

Finansman hesaplarından diğer yatırımlar, 2014 yılı Ocak ayında bozulan yurtiçi risk algısının da etkisiyle 4,1 milyar dolar olarak Aralık 2011'den beri en düşük seviyede gerçekleşmiştir.

Rezerv varlıklar 2014 yılı Ocak ayında hızlı bir düşüş göstererek, 5,8 milyar dolar, 12 aylık kümülatif hesaplara göre de, 408 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu duruma, Merkez Bankası'nın Ocak ayındaki döviz piyasalarına tarihin en büyük doğrudan müdahalesi oldukça etkili olmuştur. 2014 yılı Ocak ayında, net hata noksan miktarı 2,2 milyar dolar kaydedilmiştir.

Küresel sermaye akışlarının yönünün belirlenmesinde gelişmiş ülkelerinin merkez bankası kararlarının etkili olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'nin ekonomik gelişmeleri ve ihracat seviyesi ödemeler dengesi üzerinde büyük etki yaratacaktır. AB'deki toparlanmanın etkisiyle döviz kurunda gerileme ve buna bağlı olarak da Türkiye'nin ihracat performansında olumlu gelişmeler ile rekabet gücünün artacağı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra, iç tüketimi sınırlandırmak adına alınacak tedbirlerin ithalat artışını ve cari açığı belirli seviyelerde tutacağı tahmin edilmektedir. Portföy yatırımları üzerinde ise, Merkez Bankası'nın faizleri artırma kararının olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2013		
Şubat	107,5	76,7
Mart	112,1	74,9
Nisan	112,0	75,6
Mayıs	112,5	77,5
Haziran	111,8	76,2
Temmuz	108,7	78,5
Ağustos	107,5	77,2
Eylül	108,5	72,1
Ekim	107,5	75,5
Kasım	104,5	77,5
Aralık	102,1	75
2014		
Ocak	101,4	72,4
Şubat	104,6	69,2

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2014 yılı Şubat ayında, 3,2 puan artarak 101,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tüketici Güven Endeksinde de gerileme devam etmiş ve 2014 yılı Şubat ayında bir önceki aya göre, %3,2 oranında azalarak 69,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu azalış, gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durumun daha iyi olacağı yönünde beklentisi olan tüketicilerin azalan seyrinin devam ettiğini göstermektedir. Söz konusu güven endekslerindeki bu azalışlara, gündemdeki son operasyonların da büyük etkisi olmuştur.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe, 2013 yılı Ocak-Şubat döneminde 4 milyar 492 milyon TL, 2014 yılı Ocak-Şubat döneminde 3 milyar 575 milyon TL fazla vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %4,3 oranında artarak 72 milyar 332 milyon TL olmuştur. Bütçe giderleri ise, %6 oranında artarak 68 milyar 757 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak-Şubat döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,1 artarak 62 milyar 230 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderlerde %10,5 oranında artarak, 60 milyar 416 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak-Şubat döneminde 14 milyar 711 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 11 milyar 916 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	Ocak-Şubat		Değişim Oranı (%)
	2013	2014	
Bütçe Giderleri	64.881	68.757	6,0
Faiz Hariç Giderler	54.662	60.416	10,5
Faiz Giderleri	10.219	8.341	-18,4
Bütçe Gelirleri	69.372	72.332	4,3
Vergi Gelirleri	56.028	62.230	11,1
Bütçe Dengesi	4.492	3.575	-20,4
Faiz Dışı Denge	14.711	11.916	-19,0

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Aralık	2012	152.462		236.545		174.930		-84.083		64,5
	2013	151.812	-0,4	251.651	6,4	183.812	5,1	-99.839	18,7	60,3
Ocak	2013	11.482		18.802		14.207		-7.320		61,1
	2014	12.473	8,6	19.292	2,6	14.668	3,2	-6.819	-6,8	64,7

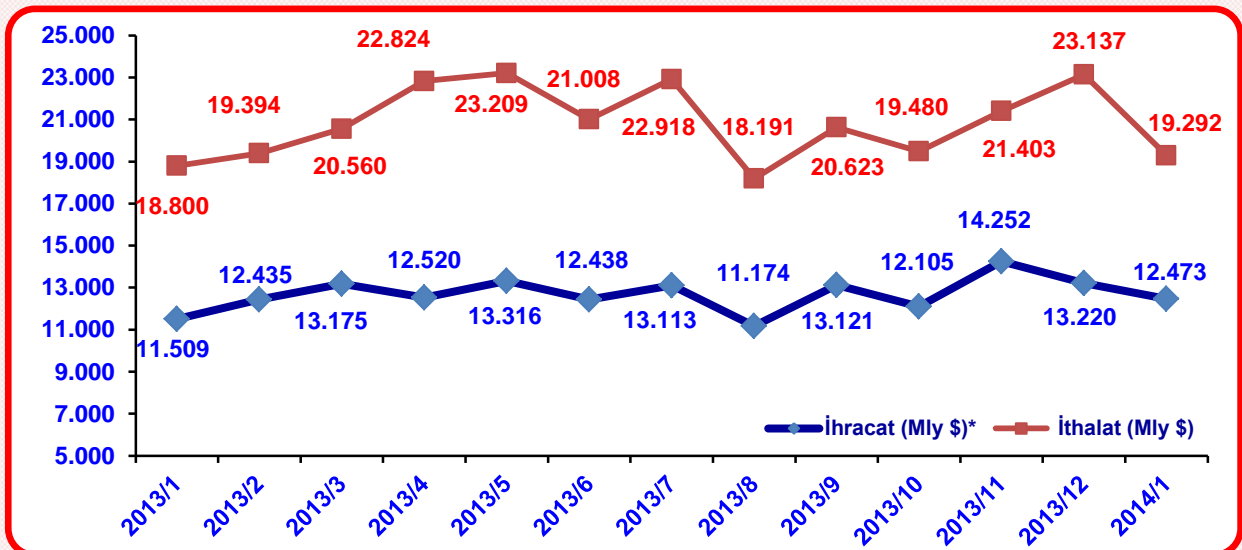
2014 yılı Ocak ayında ihracat 2013 yılı Ocak ayına göre %8,6 artarak 12 milyar dolar, ithalat da %2,6 oranında artarak 19 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %6,8 oranında azalarak 6 milyar dolar seviyesine düşmüştür.

2013 yılı Ocak ayında %42,1 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2014 yılı Ocak ayında %44'e yükselmiş; AB'ye yapılan 2013 yılının aynı ayına göre ihracat %13,7 oranında artarak, 5,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam parçaları" (1.217 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.052 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (829 milyon \$) ve "demir ve çelik" (805 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler" (4.885 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.202 milyon \$); "demir ve çelik" (1.651 milyon \$); ve "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları" (1.459 milyon \$) ise en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2014 yılı Ocak ayında İzmir'in ihracatı 2013 yılı Ocak ayına göre, %55,4 oranında artarak 1,1 milyar dolar, ithalatı da %43,9 oranında artarak 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2013 yılı Ocak ayına göre, %27,9 oranında artarak 1,6 milyar dolar, ithalatı da 2012 yılına göre %33,55 oranında artarak 1,8 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	742.094	616.703	731.608	772.298	786.293	211.252
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	0,7	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,4
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-0,1	-7,2	13,6	10	1,9	4,9
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2008	2009	2010	2011	2012	Ara.13
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.194	21.277	22.594	24.110	24.821	25.262
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.611	3.471	3.046	2.615	2.518	2.809
İşsizlik Oranı (%)	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2	10,0
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,6	17,4	14,8	12,4	11,5	12,1
ENFLASYON (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Şub.14
ÜFE (yıllık)	5,93	8,87	13,33	6,17	4,47	12,40
TÜFE (yıllık)	6,53	6,40	10,45	8,94	7,49	7,89
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
İhracat	102.143	113.883	134.972	152.537	151.812	12.473
İthalat	140.928	185.544	240.834	236.544	251.651	19.292
Dış Ticaret Dengesi	-38.786	-71.661	-105.863	-84.008	-99.839	-6.819
Cari İşlemler Dengesi	-12.124	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-64.008
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/IV
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-72,1	-65,5	-93,4	-124,8	-139,7	171
BORÇLANMA (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
Dış Borç Stoku	281	269,2	291,9	304,2	336,9	373
Kamu	92,4	96,8	101	104,2	110,8	112
Özel	188,7	172,4	190,9	200	226	255
KREDİLER (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	128,8	119,8	127	138,3	156,3	155,8
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Toplam Sanayi	-10,4	12,4	9,7	2,5	3,4	7,3
İmalat Sanayi	-12,4	14	10,1	2,2	4,4	7,8
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Şub.14
Kapasite Kullanım Oranı	67,7	75,6	75,5	74,2	74,6	73,3
GÜVEN ENDEKSLERİ	2009	2010	2011	2012	2013	Şub.14
Reel Kesim Güven Endeksi	87,4	110,4	110,5	106,3	108,1	104,6
Tüketici Güven Endeksi	78,79	90,99	92,0	75,6	76	69,2
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Sanayi Ciro Endeksi	138,2	162,7	208,4	140,1	153,1	161,3
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Şub.14
Bütçe Dengesi	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	-18.449	3.575
PROTESTOLU SENET	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.14
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.600	1.216	919	1.075	1.091	89
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	7.771	5.769	4.902	6.949	7.494	757
KARŞILIKSIZ ÇEK	2009	2010	2011	2012	2013	Şub.14
Banka Bildirimleri (Bin Adet)	1.911	900	595	905	787	43
Banka Ödeme Bildirimleri (Bin Adet)	1.117	610	382	388	347	32
BORSA VE DÖVİZ	2009	2010	2011	2012	2013	Şub.14
BIST 100 Endeksi	38.482	59.567	60.195	64.982	77.314	62.553
Euro/\$	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3274	1,3646

SEKTÖREL BAKIŞ

MAKİNA SEKTÖRÜ

Teknoloji odaklı bir sektör olan makine sektörü, ekonomi için çekici ve hemen hemen birçok sanayi dalına girdi sağlayarak da itici güç rolündedir. Ayrıca makine sektörü, sanayi üretiminde yatırıma hizmet eden ana sektörlerden biridir.

Sektörün yarattığı katma değer kullandığı teknolojiyle ilişkilidir. Makine imalatında genel olarak orta-yüksek ve kısmen de ileri teknoloji kullanılmaktadır. Yan sanayi ağının geniş olması, yatırım maliyetlerini azaltması, kalifiye eleman istihdamına olanak sağlaması, ithalat bağımlılığı ile dış ticaret açığına azaltıcı etkisiyle önem arz eden bir sektördür.

Ülkelerin kalkınma ve büyüme sürecinde, imalat sanayi içindeki makine imalat sanayinin payı günden güne önem kazanmaktadır.

Türkiye, dünya ihracatında 27. ve Avrupa da 15., ithalatta ise, dünyada 22. ve Avrupa'da 9. sıradadır. Türk makine sektörü kapasite bakımından dünyada 17., Avrupa'da 6. sırada yer almaktadır. Son 10 yıl makine ihracatımız yaklaşık 13 milyar dolar gerçekleşmiştir.

Özel sektör makine yatırımları 2013 yılı 3. çeyrekte 39.973 milyar TL ve özel sektör makine yatırımlarında büyüme oranı %15,5, 2013 yılı 9 aylık dönemde ise, 124.193 milyar TL ve özel sektör makine yatırımlarında büyüme oranı ise %6,9 olarak gerçekleşmiştir. Son 7 çeyrekte daralma eğilimi gösteren özel sektör makine yatırımları yılın ikinci yarısında global ekonomik toparlanmanın başlamasıyla özel sektör makine yatırım ve harcamaları artış eğilimi göstermiştir. Bu durum makine sanayinin büyümesine olumlu etki yaratmıştır.

2014 yılında makine sektörü için, özel sektör yatırımlarının durumu ve AB'de toparlanmalar stratejik öneme sahiptir. Ayrıca yurtiçinde yaşanan olumsuzluklar yatırımcıları özel sektör yatırımları konusunda çekimser davranmaya itmektedir. Bu konuda iyileştirmeler yönüne gidilmelidir. AB'deki olumlu ekonomik gelişmeler ise, makine sektörü ihracatına 2014 yılında olumlu olarak yansacaktır.

Türk makine imalatçı firmalarının, çoğunlukla değişen ekonomik şartlara uyum sağlayabilen ve teknolojiye duyarlı olan KOBİ'lerden oluşması sektör için avantaj sağlamaktadır. Ayrıca, ucuz işgücü ve yüksek mühendislik özelliklerine sahip olan KOBİ'ler, sektörde rekabet edebilirliği arttırmaktadır. Ülkemiz makine sanayi parça ve aksam üretiminde kalitede ve rekabetçi fiyatlarda belirli bir seviyeyi yakalamıştır. Bunun yanı sıra, sektörde üretimde yerli girdi kullanımını yaklaşık %85 oranındadır.

Makine sektörü yaklaşık 20 adet alt ürün grubuna sahiptir. Ayrıca, tarım, balıkçılık, madencilik, inşaat, nakliye, süreç endüstrileri gibi birçok sektörle de etkileşim halindedir. Bu bağlamda, birçok sanayi dalının verimliliği ve rekabet gücünü arttırmada etki ederek, ekonomik gelişmeye büyük katkı sağlamaktadır.

Sektör; Bursa, İstanbul, Kocaeli, Trakya dahil Marmara Bölgesi, İzmir, Eskişehir, Ankara, Konya, Gaziantep ve Çukurova bölgesinde kümelenmiştir. Gaziantep tekstil, gıda sanayi ve inşaat makinaları konusunda yoğunlaşmış olup, son yıllarda, sınır komşu ülkelerle yakınlık ve işbirliklerinin artmasıyla farklı makine imatları da yapılmaktadır.

Makine Ekipman İmalatı Kapasite Kullanım oranları 2012 yılında %74,2, 2013 yılında %76,3 ve 2014 yılı Ocak ayında %77,8 oranında olup, artış göstermektedir.

Tüik verilerine göre; sektörde 2010 yılında 12.335 firmada yaklaşık 153 bin kişi, 2011 yılında 12.145 firmada yaklaşık 173 bin kişi istihdam edilmiştir. Girişim sayısı azalış gösterse de, istihdam edilen kişi sayısının arttığı görülmektedir. Sanayi istihdam endeksi; makine ve teçhizat imalatında 2011 yılında 113,8, 2012 yılında 123 ve 2013 yılında 127,7 olarak gerçekleşmiştir. Sektör, genel imalat sanayinin sağladığı istihdamdan fazla istihdam sağlamaktadır. 2011 yılında sektörde; sanayi üretim değeri 30,4 milyar TL olup, genel imalat sanayi içindeki payı yaklaşık %4,3 oranında ve makine sektörünün sağladığı katma değer 129 milyar TL olup, genel imalat sanayi içindeki payı yaklaşık %5,7 oranında gerçekleşmiştir. Makine sektöründe sanayi üretim endeksi 2012 yılında 129,7, 2013 yılında 139,2 ve 2014 yılı Ocak ayında 142,3 değerinde olup, istikrarlı bir şekilde artmaktadır.

2011 yılı Tüik verilerine göre, 32,2 milyar TL ciro gerçekleştiren makine sektörünün genel imalat sanayi cirosu içindeki payı %4,3 oranındadır. Sanayi ciro endeksi ise, 2012 yılında 155,8 ve 2013 yılında 178,3 olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde Ar-ge faaliyetlerine verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Makine sektöründe ar-ge harcamaları 2010 yılında 171,5 milyon TL, 2011 yılında 234 milyon TL ve 2012 yılında 301 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. En yüksek ar-ge harcaması yapan sektörler arasında yer alan sektörün imalat sanayi içindeki payı %10 ve genel harcamalar içindeki payı ise %5 civarındadır. 2012 yılında ticari kesim tarafından yapılan 5,8 milyar TL ar-ge harcamalarının 2,6 milyar TL'sini imalat sanayi oluşturmakta ve bu da yaklaşık %53,4 oranına denk gelmektedir.

Tüik verilerine göre; ihracat 2012 yılında 9,7 milyar dolar, 2013 yılında 10,6 milyar dolar ve 2014 Ocak ayında 888 milyon dolar, İthalat 2012 yılında 24,8 milyar dolar, 2013 yılında 28,2 milyar dolar ve 2014 Ocak ayında 2 milyar dolar gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı ise, 2012 yılında 15,1 milyar dolar, 2013 yılında 17,6 milyar dolar ve 2014 Ocak ayında 1,1 milyar dolar kaydedilmiştir. Ülkelere göre makine ihracatında, sırasıyla Almanya, Rusya, Irak, ABD, Azerbaycan, İran, İtalya, İngiltere, Romanya ve Fransa gelmektedir. Bu ilk 10 ülkenin ihracat toplamı, toplam makine ihracatının %54,6'sını oluşturmaktadır. Ülkelere göre makine ithalatında, Almanya, Çin, İtalya, İngiltere, Japonya, Fransa, Güney Kore, ABD, Polonya ve İspanya gelmektedir. Bu ilk 10 ülkenin ithalat toplamı, toplam makine ithalatının %77,2'sini oluşturmaktadır. 2014 yılı Ocak ayında da, makine ihracat ve ithalatında yine Almanya ilk sırada yer almaktadır.

Sektörün güçlü yanları; Türkiye'nin stratejik coğrafi konumu, genç nüfusu, sanayide uluslararası standart ve kaliteyi yakalamış olması, girişimcilik, sanayi altyapısının gelişmiş olması, geniş üretim yelpazesi, yüksek KOBİ sayısı ve OSB'lerle tesisleşmedir. Zayıf yönlerini ise, kalifiye işgücü ve yüksek işgücü maliyetleri, inovasyon ve ar-ge yetersizliği, finansman zorluğu, yüksek enerji maliyetleri ve doğal kaynakların verimli kullanılmaması, devletle işbirliğinin yetersizliği, katma değerli üretiminin sınırlı olması, kayıt dışılık, dışa bağımlılık, KOBİ'lerin ihracat ve pazarlama konusundaki yetersizlikleri oluşturmaktadır.

Sektörün, 2023 ihracat hedeflerinde dünya ve Türkiye ihracatındaki payını arttırmak gelişiminde stratejik önem arz etmektedir.